

Inventariserend Veldonderzoek
d.m.v. boringen aan de Middenweg
14-16 te Heerhugowaard,
gemeente Heerhugowaard.

HOLLANDIA reeks 274

COLOFON

Hollandia reeks nr.	274
Titel:	Inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen aan Middenweg 14-16 te Heerhugowaard.
Gemeente±	Heerhugowaard.
Kaartblad±	19B.
In opdracht van:	Kamps Projects BV, Heerhugowaard.
Contactpersoon opdrachtgever:	dhr. A. Koot.
Coördinaten :	115.502, 517.884 115.541, 517.840 115.592, 517.887 115.555, 517.929
Onderzoeksmeldingscode:	37008
Auteur:	R.W. Vanoverbeke
Uitvoering:	P. Floore & R.W. Vanoverbeke
Wetenschappelijke leiding:	P.M. Floore
Illustraties:	R.W. Vanoverbeke
Definitieve versie:	september 2009
Oplage:	6
ISSN:	1572-3151

© HOLLANDIA, ZAANDIJK 2009

HOLLANDIA Archeologen
tuinstraat 27a
1544 rs zaandijk
☎ 075 - 622 49 57
✉ archeo@xs4all.nl

INHOUD

1. Inleiding	4
2. Vraagstelling	5
3. Verwachtingsmodel	6
4. Methode	6
5. Resultaten	8
6. Waardering	8
7. Antwoorden vraagstelling	8
8. Samenvatting en advies	9
9. Literatuur	9

Bijlage 1: Boorstaten

Bijlage 2: Legenda bij de boorbeschrijvingen

1. Inleiding

Op dinsdag 15 september 2009 is, door Hollandia archeologen, in opdracht van Kamp Projects BV een inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen (IVO-ND) uitgevoerd op percelen aan de Middenweg 14-16 te Heerhugowaard (afbeelding 1 en 2). De aanleiding tot het onderzoek werd gevormd door de voorgenomen sloop van de huidige twee-onder-één kapwoning en de nieuwbouw van twee nieuwe vrijstaande woningen (zie afbeelding 4). Het hiermee gepaard gaande grondverzet zou een bedreiging kunnen vormen voor de mogelijk aanwezige archeologische resten in de bodem. De onderzoekslocatie is gelegen aan de zuidzijde van de Middenweg en heeft een oppervlakte van 254 m² (zie afbeelding 1). Dit deel van de Middenweg is binnen de nieuwbouwwijk “Stad van de Zon” komen te liggen. Rond deze wijk is een deel van de Heerhugowaard weer onder water gezet (zie afbeelding 2).

Het bevoegd gezag werd vertegenwoordigd door de gemeente Heerhugowaard.

De onderzoeksdocumentatie wordt na afronding van het onderzoek aangeleverd aan het depot van de Provincie Noord/Holand te Wormer. Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.1).

Afbeelding 1: De ligging van het onderzoeksgebied (in rood) op de topografische kaart en in Nederland. De kaart geeft de situatie weer van vóór de bouw van de wijk “Stad van de Zon”.

Afbeelding 2: De ligging van het onderzoeksgebied (in rood kader) op de kaart van de wijk “Stad van de Zon” in aanbouw (foto: Google Maps).

2. Vraagstelling

Het voornaamste doel van het onderzoek is het toetsen en aanvullen van het gespecificeerde verwachtingsmodel, opgesteld in het bureauonderzoek (Verduin, 2009) en het verkrijgen van een betrouwbaar inzicht in de aanwezigheid, aard, datering, omvang, gaafheid en conservering van archeologische resten in het plangebied. Aan de hand hiervan kan de vindplaats (of mogelijk meerdere vindplaatsen) gewaardeerd worden.

Hiernaast dient antwoord te worden gegeven op de vraagstellingen in het plan van aanpak (Vanoverbeke, 2009):

- Zijn er archeologische resten aanwezig? Zo ja, uit welke periode(n)? Zijn er aanwijzingen voor resten uit de periode van de eerste ontginning van het gebied?
- Zijn er aanwijzingen voor verstoringen?
- Wat is de aard, omvang, kwaliteit en locatie (horizontaal en verticaal) van de archeologische resten?
- In welke mate stemmen de resultaten overeen met de verwachtingen?

3. Verwachtingsmodel

In het bureauonderzoek dat voorafgaand aan dit inventariserend veldonderzoek werd uitgevoerd (Verduin, 2009) is een verwachtingsmodel voor het onderzoeksterrein opgesteld. De onderzoekslocatie blijkt gelegen te zijn op de rand of uitlopers van een strandwal. Deze strandwal loopt van Akersloot tot St. Pancras. Door het aantreffen van bewoningssporen uit het neolithicum in St. Pancras en Akersloot op de flanken van deze strandwal, kan geconcludeerd worden dat aan de Middenweg vanaf het maaiveld tot in de top van een zandlaag op ca. -1,50 m NAP bewoningssporen uit deze periode worden verwacht. Mogelijk zijn er ook sporen uit de bronstijd aanwezig. Er is weinig kans op sporen uit de periode daarna, omdat de bodem rond 2000 v. Chr. is afgedekt met kleiafzettingen. Mogelijke bewoning uit de volle middeleeuwen zal door de erosie van het veen weggespoeld zijn. Te verwachten sporen uit het neolithicum en bronstijd zijn nederzettingssporen met o.a. greppels, paalsporen van boerderijen en bijgebouwen, afvalkuilen, waterputten en waterkuilen. Naast vondsten van natuursteen en aardewerk, zullen vondsten van organisch materiaal zoals hout, botmateriaal, verkoolde zaden en pollen vermoedelijk redelijk bewaard zijn gebleven.

Afbeelding 3: De onderzoekslocatie. Foto richting zuidoost.

4. Methode

Bij een inventariserend veldonderzoek door middel van grondboringen worden met behulp van een edelmanboor en een guts bodemprofielen bestudeerd waarbij vooral gelet wordt op aard, dikte en uitgestrektheid van (mogelijk) archeologisch interessante lagen. Behalve de stratigrafische informatie kan het opgeboorde materiaal ook aanwijzingen geven over de aanwezigheid van een archeologische vindplaats. Dergelijke aanwijzingen kunnen bijvoorbeeld bestaan uit fragmenten aardewerk, stukjes houtskool of fosfaatvlekken. Daarnaast is ook de mate van antropogene verstoring en/of natuurlijke erosie van de bodem van belang. Door beide factoren kunnen archeologische resten geheel of gedeeltelijk verdwenen zijn. Dergelijke verstoringen zijn over het algemeen eenvoudig met behulp van grondboringen aan te tonen. De meest kansrijke afzettingen in de ondergrond waarin archeologische sporen kunnen worden aangetroffen zijn vaak de wat hogere en drogere delen van het landschap zoals dekzandkoppen, verlande stroomruggen, rivierduinen of oeverwallen en ook, oude kreekruigen. De boringen kunnen aanwijzingen geven over de aanwezigheid, de verspreiding en

eventuele omvang van oude nederzettingsterreinen omdat dergelijke vindplaatsen doorgaans een relatief grote hoeveelheid en een grote verspreiding van archeologische indicatoren bevatten. Er is een grote kans op de aanwezigheid van archeologische overblijfselen in de ondergrond als deze indicatoren regelmatig in de boorkernen worden aangetroffen. Vindplaatsen met een mindere mate van spreiding van de vondstdichtheid, zoals bijvoorbeeld grafvelden of steentijdnederzettingen, zijn echter moeilijker op te sporen. De onderzoeksmethode geeft derhalve een redelijke tot goede indicatie maar zeker geen volledig uitsluitsel over waar en hoeveel vindplaatsen op een bepaald terrein aanwezig zijn.

In het plan van aanpak werd een boorplan opgesteld van 8 boringen, gespreid over twee boorraaien. De raaien staan haaks op de Middenweg en lopen over de locaties waar de nieuwbouw zal opgetrokken worden (zie afbeelding 4). De boringen werden doorgezet tot maximaal 1,50m beneden het maaiveld.

Afbeelding 4: Het uitgevoerde boorplan. De nieuw te bouwen woningen zijn in groen aangegeven, op de huidige kadastrale ondergrond.

5. De resultaten (zie ook bijlage 1: Boorbeschrijvingen)

De boringen zullen hier beschreven worden van boven (maaiveld) naar beneden (onderkant boring). De bodem op de onderzoekslocatie vertoonde op basis van de acht uitgevoerde boringen een uniforme opbouw.

De bovenste 0,40-0,50m bestond uit de bouwvoor, een kleiige bruin-grijze zandlaag (ZK). Daaronder bevond zich telkens een laag grijze licht siltige klei (Ks1) van gemiddeld 0,20m dik met oxidatievlekken. Onder dit kleipakket werd het zand van de wadafzettingen aangeboord. Vanaf een diepte van gemiddeld 0,60 m beneden maaiveld (of circa -3,50 NAP) werd in elke boring een top van kalkarm licht siltig geel tot grijs zand aangetroffen. Deze kalkarme top was zo'n 0,10 m dik, daaronder kwamen in het zand schelpen voor. Het aangeboorde zandpakket kan als één worden beschouwd, met een uitgespoelde bovenlaag en naarmate dieper in de ondergrond, met meer kalk. Op de top van deze strandwal was tevens geen sprake van enige bodemvorming, met name humeusiteit of andere sporen die kunnen wijzen op enig grondgebruik. Hoogstwaarschijnlijk is hier sprake van een wadafzetting aan de flank van de oude strandwal.

Er werden op deze zandbodem geen sporen van bewoning aangetroffen.

6. Waardering

In dit hoofdstuk worden de bij het onderzoek aangetroffen archeologische vindplaats(en) aan de hand van een drietal waarden (beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit) in een aantal stappen gewaardeerd.

Aangezien bij dit booronderzoek in de bovenste 1,50 meter onder het maaiveld geen vindplaats werd aangetroffen, kan hier niets gewaardeerd worden.

7. Beantwoording vraagstelling

1. Zijn er archeologische resten aanwezig? Zo ja, uit welke periode(n)? Zijn er aanwijzingen voor resten uit de periode van de eerste ontginning van het gebied?

Er werden directe indicatoren voor bewoning of ontginning aangetroffen in de bodem.

2. Zijn er aanwijzingen voor verstoringen?

Neen.

3. Wat is de aard, omvang, kwaliteit en locatie (horizontaal en verticaal) van de archeologische resten?

Er werden geen archeologische resten aangetroffen.

4. In welke mate stemmen de resultaten overeen met de verwachtingen?

In het verwachtingsmodel van het bureauonderzoek werd geconcludeerd dat de onderzoekslocatie op de flanken van een strandwal gelegen is. Deze zandbodem werd welliswaar aangetroffen maar hoogstwaarschijnlijk is hier sprake van een wadafzetting in een strandvlakte. De onderzoekslocatie is gelegen op de uiterste rand van de strandwal waar deze overgaat in de prehistorische strandvlakte. Bewoning wordt hier niet verwacht.

8. Samenvatting en advies

Op dinsdag 15 september is in opdracht van Kamp Project BV, een inventariserend veldonderzoek in de vorm van boringen (IVO-ND) uitgevoerd op de percelen aan de Middenweg 14-16 te Heerhugowaard. De aanleiding tot het onderzoek werd gevormd door de voorgenomen sloop en nieuwbouw van twee woningen.

Op de onderzoekslocatie is geen vindplaats of enige andere archeologische sporen aangetroffen. Onder de opgebrachte bouwvoor bevonden zich een fijne kleilaag die op zijn beurt de zandbodem van de wadafzetting bedekte. Op de top van deze zandgrond is nergens in de boringen een aanwijzing van archeologische aard waargenomen. De nieuwbouw kan zonder verder archeologisch onderzoek uitgevoerd worden.

9. Literatuur

R.W. Vanoverbeke, *Plan van Aanpak booronderzoek aan de Middenweg 14-16, gemeente heerhugowaard*, september 2009.

J.T. Verduin. Archeologisch Bureauonderzoek Middenweg 14-16 te Heerhugowaard, gemeente Heerhugowaard. *Hollandia reeks 271*, Zaandijk.

Bijlage 1: Boorstaten.*(dieptes zijn in centimeter)*

B1: maaiveld op -3,02 NAP.

0-50: ZK dobr (bouwvoor).

50-55: Ks1 dogr + Zs1 gr, gelaagd.

55-130: Zs1 grTge, top (ca. 10cm) is kalkarm, daaronder veel schelp.

BB: boor loopt uit

B2: maaiveld op -3,00 NAP.

0-50: ZK dobr (bouwvoor).

50-85: KZ3 dogr Tbr + Fe (<fragmenten van 20ste eeuwse emaille-pan).

85-150: Zs1 grTge, top is kalkarm, daaronder heel veel schelp.

BB

B3: maaiveld op -2,88 NAP.

0-40: ZK dobr (bouwvoor).

40-70: Ks1 gr + Fe.

70-130: Zs1 gr, top (ca. 10cm) is kalkarm, daaronder veel schelp.

BB

B4: maaiveld op -2,69 NAP.

0-50: ZK dobr (bouwvoor).

50-74: Ks1 gr + Fe.

74-120: Zs1 gr, top (ca. 10cm) is kalkarm, daaronder veel schelp.

BB

B5: maaiveld op -2,98 NAP.

0-40: ZK dobr (bouwvoor), op -30 botfragment.

40-45: Ks1 gr + Fe.

45-75: Zs1 grTge kalkloos

75-80: Ks1 brTgr, gelaagd met gr Zs1-bandjes

80-100: Zs1 gr + veel schelp.

BB

B6: maaiveld op -2,93 NAP.

0-35: ZK dobr (bouwvoor).

35-65: Ks1 gr + Fe.

65-100: Zs1 gr, top is kalkarm, vanaf -80 schelp.

BB

B7: maaiveld op -2,90 NAP.

0-50: ZK dobr (bouwvoor).

50-55: Ks1 gr + Fe.

55-100: Zs1 gr, top is kalkarm, vanaf -80 schelp.

BB

B8: maaiveld op -2,90 NAP.

0-50: ZK dobr (bouwvoor).

50-62: Ks1 gr + Fe.

62-110: Zs1 gr, top (ca. 10cm) is kalkarm, vanaf -85 schelp.

BB

Bijlage 2: Legenda bij de boorbeschrijvingen

<i>Grondsoort</i>	<i>code</i>	<i>Tweede kleur</i>	<i>code</i>
klei	K	bruin	tbr
veen	V	grijs	tgr
zand	Z	rood	tro
		wit	twi
		zwart	tzv
<i>Omschrijving code bij grondsoort</i>			
kleiig	KX	zand	
zwak kleiig	K1	veen	
sterk kleiig	K3	veen	
mineraalarm	KM	veen	
siltig	SX	grind	
zwak siltig	S1	klei, zand	
matig siltig	S2	klei, zand	
sterk siltig	S3	klei, zand	
uiterst siltig	S4	klei, zand	
zwak zandig	Z1	grind, klei, leem, veen	
matig zandig	Z2	grind, klei	
sterk zandig	Z3	grind, klei, leem, veen	
uiterst zandig	Z4	grind	
<i>Omschrijving code humeusiteit</i>			
zwak humeus	H1		
matig humeus	H2		
sterk humeus	H3		
<i>Hoofdkleur</i>			
	<i>code</i>		
bruin	br		
geel	ge		
groen	gn		
grijs	gr		
rood	ro		
wit	wit		
zwart	zw		
<i>Veensoorten</i>			
	<i>code</i>		
bosveen	BSV		
heideveen	HEV		
mosveen	MOV		
rietveen	RIV		
veenmosveen	VMV		
wollegrasveen	WOV		
zeggeveen	ZEV		
<i>Archeologische indicatoren code</i>			
aardewerkfragmenten	AWF		
baksteen	BST		
glas	GLS		
houtschoolbrokken	HKB		
houtschoolspikkels	HKS		
metaal	MXX		
onverbrand bot	OXBO		
verbrand bot	OXBV		
slakken / sintels	SLA		
natuursteen	SXX		